

VIAJE CULTURAL A SEGOVIA Y ARÉVALO LAS EDADES DEL HOMBRE: "CREDO"

10, 11, 12 y 13 de Octubre de 2013

Bajo la genérica denominación de "Las Edades del Hombre", la Comunidad de Castilla-León viene periódicamente celebrando magníficas exposiciones de arte sacro en extraordinarias catedrales y otros templos monumentales de su área geográfica, habiendo visitado nuestra Asociación de Cronistas una mayoría de aquellas.

En el presente año, la edición de "Las Edades del Hombre" (XVIII de sus ordinales) llega a la ciudad monumental de Arévalo (Ávila), teniendo por marco las singulares iglesias de Santa María, San Martín y El Salvador, donde se hallan situados todos los objetos del excepcional contenido que integran dicha exposición, bajo el nombre de "Credo".

AVANCE DEL PROGRAMA

JUEVES, 10 DE OCTUBRE: A la hora que se dirá, al comienzo de la tarde, salida en autocar con destino a Segovia, a donde, tras las paradas necesarias, se llegará para la cena y alojamiento en el hotel.

VIERNES, 11 DE OCTUBRE: Tras el desayuno en el hotel, salida, a la hora que se facilitará, con destino a Arévalo, pero visitando en el curso del Viaje a dicha ciudad abulense, otros monumentos y poblaciones de Segovia y su provincia, entre ellos proyectamos visitar: Santa María la Real de Nieva, pequeña población con un templo parroquial excepcional (s. XIV), con bellissimo claustro de transición del románico al gótico, y portada lateral ricamente decorada. También proyectamos visitar la población de Coca y su imponente castillo (s. XV), construido por Alonso de Fonseca, arzobispo de Sevilla y señor de Coca, considerada en los anales de la arquitectura militar como el mejor ejemplo de este tipo de fortificaciones, de estilo mudéjar, con fábrica de ladrillo flanqueada en sus cuatro ángulos por torres ochavadas. El castillo se halla rodeado por profundo foso y cubos semicirculares y, en su interior, aparece dominado por la torre del Homenaje y la torre de Pedro Mata, poligonal y de considerables dimensiones. Terminado el recorrido monumental por la provincia de Segovia, nos dirigiremos a la próxima población de Arévalo. Almuerzo en dicha ciudad (libre).

Por la tarde, a las 18'40 horas, visita guiada a la exposición "Las Edades del Hombre", con sede en la mentada Arévalo e instalada en tres sedes: Iglesia de Santa María (s. XIII), con torre campanario muy elevada sobre arco de la muralla y pinturas murales (s. XIII); Iglesia de San Martín, con pórtico románico y dos torres de estilo mudéjar; e Iglesia del Salvador (s. XVI), con notable retablo de Juan de Juni. Concluida la visita, emprenderemos el regreso a Segovia. Cena y alojamiento en el hotel.

SÁBADO, 12 DE OCTUBRE: Pensión completa en el hotel. A la hora que se dirá, desayuno; tras el mismo, en el autocar, nos dirigiremos al Real Sitio de San Idelfonso, La Granja, para visitar el palacio fundado por Felipe V como residencia de verano y admirar la belleza de sus jardines, inspirado todo ello en el palacio y jardines de Versalles. El resto de la jornada y la mañana del siguiente Domingo 13 de octubre la dedicaremos a visitar la ciudad de Segovia y su entorno artístico y monumental. Entre los monumentos con posibilidad de visitar se hallan: La Catedral de Santa María (s. XVI), gótico tardío, iniciada por Gil de Hontañón, bajo el patrocinio de Carlos I, en sustitución de la antigua catedral, destruida en 1510 durante la Guerra de las Comunidades; Monasterio de San Antonio el Real, de estilo mudejar, fundación y residencia palaciega de Enrique IV, quien asimismo propició la construcción del singular Monasterio de El Parral; las Iglesias románicas de San Juan de los Caballeros, hoy museo de Zuloaga, San Martín, San Esteban y La Trinidad, porticadas, San Millán (s. XII), con su gran torre campanario, San Andrés, San Justo, la Vera Cruz, entre otras muchas, que aún se conservan.

La iglesia de San Miguel (s. XV), en cuyo atrio se proclamó Isabel I, la Católica, reina de Castilla. El Convento de la Santa Cruz, primero fundado por Domingo de Guzmán, y el de Carmelitas, fundación de San Juan de la Cruz, donde se halla enterrado; Santuario de la Fuencisla, Torre de Lozoya, casa de los Picos, El Acueducto romano, de gran longitud y altura, singularmente en la plaza del Azoguejo; la plaza Mayor, con el Ayuntamiento (s. XVII) de estilo herreriano, y, al final de la ciudad amurallada, el famoso Alcázar (s. XIV), edificado sobre el emplazamiento de un castillo del siglo XI, fue ampliado en el siglo XV por Juan II, que mandó edificar la esbelta torre del homenaje, y por Felipe II (s. XVI), que efectúa la última y gran remodelación. En su interior, ricos artesonados y frisos, colecciones de muebles y tapices antiguos, armaduras y retablos, etc., que realzan el magnífico y esplendoroso edificio.

DOMINGO, 13 DE OCTUBRE: Desayuno en el hotel a la hora que se dirá, y seguidamente completaremos el recorrido por Segovia y su entorno monumental, visitando los monumentos referidos que falten por conocer. Tras el almuerzo en el hotel, a la hora que se indicará, emprenderemos viaje de regreso a Valencia, con posibilidad de efectuar el recorrido por el Puerto de Navacerrada, a través de magníficos pinares y bosques de abetos, y poder observar las admirables vistas panorámicas que su recorrido ofrece. Tras detenernos en las áreas de servicio que se estime necesario, está previsto llegar a Valencia antes de la media noche. Fin del viaje.

El viaje, con la organización de Viajes Meriplá, S.L., está concebido en régimen de pensión completa, excepto una comida en ruta (libre), teniendo reservado el Hotel Puerta de Segovia (****), sito en carretera de Soria, 12, de Segovia, que cuenta con habitaciones con baño privado, cafetería, restaurante, etc.. También está incluido en el precio, el importe en autobús y el alojamiento y pensión alimenticia de su conductor, así como el importe de las entradas a la sede de Las Edades del Hombre. El precio estimado por plaza, en habitación doble, es de **295 Euros por persona, habiendo un suplemento de 69 Euros por habitación individual.**

No se incluyen los gastos extras en el hotel, un almuerzo libre, en su caso, así como las entradas a museos, exposiciones o monumentos, distintos de la sede de las Edades del Hombre.

Por razones organizativas, singularmente por el limitado número de plazas del hotel, rogamos a los Cronistas y acompañantes que se hallen interesados en efectuar dicho viaje, que lo comuniquen cuanto antes, poniéndose en contacto con la citada Agencia de "Viajes Meriplá, S.L.", sita en Valencia, calle Don Juan de Austria, nº 38, puerta 12ª, teléfono 963528909 (preguntar por el Sr. Miguel) y correo electrónico miguel@meripla.com, haciendo la reserva correspondiente mediante el abono del importe del viaje, siempre antes del día 20 de próximo mes de septiembre, siendo las plazas reservadas por estricto orden de inscripción.

(La confección del viaje, cuyo avance precede, podrá ser alterado por la organización por causas técnicas o convenientes para el mejor desarrollo de aquél).

ACTIVIDADES DE LOS CRONISTAS

Nuestro compañero Miguel Aparici Navarro, en su calidad de Cronista Oficial de Cortes de Pallás, ha estado inscrito y ha participado durante las últimas semanas en:

- 1.- La JORNADA de "Patrimonio Arqueológico y su puesta en valor", de la Universidad de Valencia; que tuvo lugar en Chelva, el 16 de mayo de 2013.
- 2.- La JORNADA de "Gestión y Conservación del Patrimonio Religioso", por el Instituto Valenciano de Conservación y Restauración (IVR+C); en Valencia, el 21 de mayo.
- 3.- Y el SEMINARIO DE VERANO, de la Universidad de Valencia, celebrado en Enguera el 11 y 12 de julio sobre "Recursos forestales, claves para una explotación sostenible".

Todo ello, con el fin de aumentar sus conocimientos para mejor atender sus cometidos como Cronista en un municipio como el de Cortes de Pallás rico en Patrimonio Arqueológico (yacimientos ibéricos, fortalezas medievales), también para estar en condiciones de colaborar con el cura párroco en la creación de un pequeño Museo Religioso local y, finalmente, para interpretar adecuadamente el proceso y las implicaciones del gran incendio de Cortes en el verano de 2012.

ELS LLIBRES DELS CRONISTES

La Seu Universitària de Benissa va acollir la presentació del llibre "L'Ermita de Santa Anna de Benissa, (1613-2013). 400 anys d'història i devoció", coordinat pel cronista oficial de la vila, Juan José Cardona i editat per la Comissió de Festes de Santa Anna 2013. En el llibre han col·laborat diversos investigadors locals, que han aportat la seua visió sobre aspectes històrics, etnogràfics, arquitectònics, científics, gastronòmics, etc. relacionats amb Santa Anna i la seua ermita. L'aportació gràfica correspon al fotògraf Pedro José Sanz i al pintor de Pedreguer, Ramón Pérez Carrió, així com de nombrosos veïns que han cedit nombroses fotografies. El llibre està produït per Jaume Ortolà Font (Riurau Edicions).

VIATGE CULTURAL A BURGOS

"LAS EDADES DEL HOMBRE" (Del 5 al 9 octubre 2012)

Per: Roser Villanueva

La Comunitat de Castella i Lleó, amb la genèrica denominació de **"Las Edades del Hombre"**, ve celebrant, periòdicament, magnífiques exposicions d'art sacre que han tingut com a marc, les extraordinàries catedrals de la seua àrea geogràfica. Una vegada esgotats els escenaris catedralicis, enguany, s'ha continuat amb estes mostres d'art en els nombrosos monestirs que també posseïx Castella i Lleó, sent la primera d'estes exposicions la que s'ha inaugurat en el **Monestir de San Salvador d'Oña** amb el lema **"Monacatus"**. Seguint el costum de visitar dites exposicions, hem viatjat a **Burgos** per a conèixer la del monestir d'Oña,

De tots els viatges culturals que la nostra Associació ha efectuat fins al moment, este és el més ambiciós i el més extens, ja que, en lloc dels habituals tres dies, s'ha projectat un viatge de cinc dies, aprofitant el pont festiu de la nostra Comunitat.

Partirem, unes vint-i-cinc persones, el divendres 5 d'octubre a les 14'30 hores i arribarem a Burgos a l'hora de sopar, a l'**Hotel Almirante Bonifaz** (****), un hotel molt cèntric, reformat fa tan sols uns anys, i situat en la part històrica de la ciutat.

Només arribar a Burgos, de seguida ens adonarem que havíem coincidit amb el cap de setmana cidià. Efectivament, Burgos celebrava una gran festa en honor al Cid Campeador. Per eixe motiu, s'instal·là un mercat medieval, molt a prop del nostre hotel. A les ribes del riu Arlanzón, s'havien erigit unes tendes de tela, com les de camp de batalla, mentre que guerrers muntats a cavall, amb vestits medievals, cavalcaven amunt i avall, exhibint la seua força i destresa. Tot un festí per als nostres sentits!

El dissabte 6, la nostra primera visita fou la **Cartoixa de Miraflores**, fundada per Juan II i la seua dona, pares d'Isabel la Catòlica, per a servir-los de panteó. El conjunt escultori de la capella major, realitzat per Gil de Siloé (S. XV) format pel retaule de l'altar, així com el mausoleu reial i el sepulcre són de tanta bellesa artística que ens quedarem bocabadats contemplant tanta perfecció i magnificència.

Quan arribarem a la Cartoixa, ens trobarem amb l'agradable sorpresa de contemplar un jove cartoixà que celebrava missa. I oh casualitat, just eixe dia 6 d'octubre era la festa del patró dels cartoixans: Sant Bruno. Tot estava al nostre favor. A més a més, el bon oratge propicià que la Cartoixa resplendira amb un fulgor màgic. *"Quina sort que heu tingut! Ací, a Burgos sempre fa molt de fred"*, ens comentaren.

El cartoixà que, per cert era estranger, impressionava per la serenitat, la lluminositat i la bondat que emanava el seu rostre. Celebrava la missa amb tal parsimònia, com si languera tot el temps del món, que tothom en restà captivat.

Després de visitar la **Cartoixa de Miraflores**, ens dirigírem cap a **Briviesca**, que es troba a una hora de camí de Burgos, on visitarem el **Monestir de Santa Clara** del S. XV, l'església de la qual, amb un magnífic retaule de fusta, sense policromar, tallat per López de Gamiz, fou construïda per Gil de Hontañón i Pedro Resines. En esta població, Juan I de Castella, celebrà Corts l'any 1387 en les quals s'acordà la creació del títol

"Príncep d'Astúries" per als hereus al tron. Abans de dinar al restaurant **Lagaresma** de Briviesca, encara ens donà temps de visitar la **Plaça major** del poble i l'**Església de Sant Martí**.

El dinar d'este restaurant ens impressionà gratament, per l'abundància, la varietat i la qualitat dels aliments. Tot tan casolà i tan bo!

La cuina de Castella-Lleó, a més de ser abundant, té una qualitat extraordinària. Del restaurant de Briviesca, tots es meravellaven de la qualitat del pa de la taula. I no paràvem d'exclamar: *"Que bo que està el pa!"* I què em dieu de les ametles garapinyades, especialitat de Briviesca? Delicioses. Mai no havia menjat jo de tan bones! La majoria de la gent en comprava per a dur-les als seus familiars.

A Briviesca ocorregué una anècdota que, més tard, quan ho recordàvem, ens feia riure a carcallades. José Ramon Sanchis, el Sr. Momblanch i jo, després de dinar se'n anàrem a comprar ametles garapinyades. Però com la pastisseria estava tancada, entràrem a una tenda just al costat, regentat per un xinés: *"Quan val este paquet?"* preguntà el Sr. Momblanch. *"Dos euros"*, comentà el xinés. *"I esta caixeta?"*. *"tres euros"*. *"Uí, té la mateixa quantitat, perquè val tres euros?"* i el xinés, a una velocitat de vertigen, digué: *"Este, xulo"*. És clar, ell volia indicar que la caixeta encaria el producte ja que la presentació era molt més bonica. Però, a nosaltres, ens sorprengué la paraula *"xulo"* pronunciada amb accent xinés. El Sr. Momblanch contestà: *"El xulo, per a tu"*.

Però quina és la meua sorpresa quan jo escolte el Sr. Momblanch, parlar conforme el xinés: *"A mi, em poses el paquet de dos "euros"*. I totes les paraules que, a continuació articulava, continuava pronunciar-les amb "l", en lloc de "r". Després, al llarg del viatge, repetíem *"esto xulo!"* i esclatàvem a riure, recordant l'episodi.

Per la vesprada, aplegàrem a la típica població d'**Oña**, de sabor medieval, on el Comte Sancho Garcia fundà al S. XII, el grandios **Monestir benedictí de San Salvador** i que, enguany, commemora el seu primer mil·lenni amb la celebració de l'Exposició de **"Las Edades del Hombre"**.

Quan visitarem dita exposició, estructurada en sis capítols, amb més de 138 peces d'art religiós (entre escultures, pintures, orfebreria, dibuixos, documents, llibres...) ens quedarem sorpresos per la seua qualitat i finura artística. A remarcar que algunes de dites peces eren inèdites per trobar-se en Monestirs de Clausura.

Al final del dia, ja cansats, ens dirigírem a l'hotel; assedegats, però, de tantes obres d'art que havien contemplat els nostres ulls.

A l'endemà, diumenge, ens esperava la perla fina de tots els monestirs a visitar, el **"Monasterio de las Huelgas Reales"**, fundat per Alfons VIII per a albergar el seu sepulcre, així com el de la seua esposa, Leonor d'Aquitània, els panteons dels quals es troben en el centre de la nau major de l'església, envoltats per les sepultures de nobles senyors feudals. Del monestir, destacaria la singularitat dels seus dos claustres: un romànic i l'altre gòtic, amb la seua sala capitular, on trofeus de la batalla de Tolosa, hi són exposats.

(CONTINUARÀ)

JUNTES DE GOVERN

Sessió 7/01/2013

ACTA DE LA JUNTA DE GOVERN de l'Associació de Cronistes Oficials del Regne de València celebrada el dia 7 de gener de l'any dos mil tretze a l'Ateneu Mercantil de València.

ASSISTENTS: Momblanch García/ Molerés Ibor/ Sanchis Alfonso /Domènech Zornoza /Febrer Romaguera/ Martí Coronado/ Casimiro Campos/ Civera Marquino/ Ventura Conejero.

EXCUSEN: Estarlich Candel / Guerrero Carot / Huguet Pascual.

A les 17,00 hores el president Sr. Momblanch, obri la sessió. LECTURA DE L'ACTA ANTERIOR. No es dona lectura de l'acta anterior per que va ser redactada pel company Vallet.

PRESA DE POSSESIÓ DELS MEMBRES ELEGITS A L'ANTERIOR ASSEMBLEA GENERAL PER A FORMAR PART DE LA JUNTA DE GOVERN. De conformitat amb els estatuts i de manera reglamentaria foren elegits en la passada assemblea general celebrada el passat 26 d'octubre de 2012 per a formar part de la nova Junta de Govern:

- Francisco de P. Momblanch García, president.
- José Royo Martínez, vicesecretari 1er.
- Josep Lluís Domènech Zornoza, tresorer.
- Jesús Huguet Pascual, bibliotecari.
- Agustí Ventura Conejero, vocal 2on.
- Manuel V. Febrer Romaguera, a vocal 8é.

MORT DEL COMPANY VICENTE VALLET PUERTA, VICESECRETARI 2on I SECRETARI D'ACTES. El senyor president informa del trist succés de la mort inesperada Vicente Vallet, cronista del bescomtat de Xelva.

Pels present s'acorda per unanimitat enviar una carta de condol a la família.

* REALITZAR UN ACTE ACADÈMIC A XELVA. Fer-li un acte acadèmic de reconeixement a la seua memòria en el poble de Xelva el dia 27 d'abril de 2013 i col·locar una placa a la seua memòria. Amb les intervencions del president de l'Associació Francisco de P. Momblanch, del cronista Josep Lluís Domènech, del Manuel V. Febrer, del cronista Jerónimo Torralva, del seu germà Baltasar Torralva, del president de l'Associació "La Fénix Troyana" M. Portaceli (Portolés), de l'alcalde de Xelva Cristina García, de la presidenta del Tribunal Superior de Justícia de la Comunitat Valenciana Pilar de la Oliva, actuant com a moderador de l'acte el secretari José Ramón Sanchis.

* COBRIR LA VACANT DEIXADA DE VICESECRETARI 2on. Davant la necessitat de cobrir la vacant produïda el president proposa per al càrrec a Amadeu Civera Marquino, vocal de la junta, que accepta el nomenament.

SECRETARIA

* FELICITACIONS PER L'ORGANITZACIÓ DE LA XXIX ASSEMBLEA. Informa dels correus electrònics rebuts dels senyors Juan J. Cardona Ivars, cronista de Benissa, i de Vicente Sanz, cronista d'Enguera, felicitant a la junta per l'organització portada a cap en la passada assemblea d'octubre de 2012.

NOMENAMENT DE NOU CRONISTA D'AGRES. Informa de la correspondència rebuda de l'Ajuntament d'Agres en la qual ens comuniquen el nomenament de nou cronista,

Rafael Reig Bodí.

* NOMENAMENTS DE NOUS CRONISTES EN SEGORBE. Informa que ha tingut notícia de que l'Ajuntament de Segorbe va realitzar nomenaments de dos cronistes: Rafael Simón Abad i Rafael Martín Artiguez.

* PLAQUES PENDENTS D'ENTREGAR. Informa que estan pendents de lliurar unes plaques d'agraïment i reconeixement a: Domènech Zornoza, cronista de Tous i Xerica, i Hernández Sanchis, cronista d'Albal.

PRESIDÈNCIA

* CONDOL PER LA MORT DEL SENYOR VALLET. Informa d'haver rebut cartes de condol pel company Vallet del Sr. Galiano, membre de la nostra Junta de Govern i president de l'Associació Nacional de Cronistes, així com del Sr. Melgares president de l'Associació del Cronistes de Murcia.

* CARTA REBUDA DE L'ALCALDE DE L'AJUNTAMENT D'ALBALAT DELS SORELLS. Informa de la carta rebuda de l'Alcalde d'Albalat dels Sorells en la qual li comunica que el nostre company García Aparici va presentar el passat 30 d'agost de 2012 la renúncia al càrrec de cronista.

* INFORMACIÓ DEL PREMI DE L'INSTITUT MÈDIC VALENCIÀ. Informa dels premis convocats per l'Institut Mèdic Valencià.

* CAVALLERS JURATS DE SANT VICENT FERRER. Informa de la invitació rebuda per participar en una reunió el proper dia 15 de gener amb la citada associació per a l'estudi i confecció d'una hagiografia vicentina. Suggereix publicar en Cronicó la invitació per als cronistes que desitgen participar en aquest estudi.

TRESORERIA

* GRATIFICACIÓ CONSERGE DE L'ATENEU MERCANTIL. S'acorda fer la gratificació al conserge de l'Ateneu Mercantil, tal com es fa habitualment tots els anys.

* INFORME DEL SENYOR PRESIDENT DEL VIATGE A BURGOS I OÑA. Informa del resultat econòmic del viatge, en el qual després de l'abonament de les diferents despeses s'ha produït un benefici en favor de l'associació.

* DESPESES DEL SR PRESIDENT. S'acorda abonar al Sr. Momblanch García la liquidació presentada de diferents despeses de representació.

* EDICIÓ DE LES ACTES DE LA XXVIII ASSEMBLEA DE CRONISTES DE L'ANY 2010. S'acorda abonar a la impremta Nàcher la quantitat corresponent a la part que deu abonar la nostra associació.

CARTA DEL PRESIDENT ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ. El senyor Domènech Zornoza presenta un escrit elaborat en nom de la Junta de Govern de la nostra Associació de Cronistes, davant les suposades intencions de reduir el número de membres del Consell Valencià de Cultura i de l'Acadèmia valenciana de la Llengua, el qual va ser aprovat per la unanimitat dels assistents.

PRECS I PREGUNTES

El senyor Domènech Zornoza planteja fer una reedició actualitzada del directori de cronistes similar a la que en el seu dia va realitzar el senyor Martí Coronado.

I no havent més assumptes de què tractar el president dona per concloua la reunió, a les 20,45 hores.